

Celem tego tekstu jest przedstawienie ogólnego zarysu zjawiska negowania Holocaustu oraz pomoc w rozpoznawaniu argumentacji i taktyki negacjonistów tym grupom i jednostkom, które chcą zaktywizować się przeciwko negacji Holocaustu w swoich społecznościach.

Jak zrozumieć negowanie Holocaustu i stawić temu czoła

Termin Holocaust odnosi się ogólnie do ludobójstwa europejskich Żydów podczas II wojny światowej. Pomiędzy 1941 a 1945 rokiem sześć milionów Żydów zostało systematycznie wymordowanych przez nazistów i ich sprzymierzeńców. Holocaust jest zjawiskiem unikalnym w swej niezwykłej skali i natężeniu. Jeśli chodzi o inne grupy prześladowane i zabijane przez nazistów (np. Cyganie, sowieccy żołnierze i komuniści, niepełnosprawni, geje, świadkowie Jehowy), niektórzy uczeni uwzględniają je w definicji Holocaustu, podczas gdy inni definiują go jako ludobójstwo Żydów. Zjawisko negowania Holocaustu łączone jest głównie z Holocaustem żydowskim.

Negowanie Holocaustu jest najbardziej skrajną formą tak zwanego rewizjonizmu historycznego w odniesieniu do II wojny światowej. Wkrótce po wojnie miały miejsce pierwsze próby zaprzeczania Holocaustowi. Zjawisko negowania Holocaustu zdobyło pewną popularność wśród byłych zwolenników i uczestników reżimu nazistowskiego oraz europejskich ruchów kolaboracyjnych, którzy wzbraniali się przed przyjęciem odpowiedzialności za zbrodnię ludobójstwa poprzez jej negowanie. Negowanie Holocaustu było zestawem historycznych twierdzeń przedstawiających nazistowski reżim w korzystnym świetle. Zostało stworzone jako wynik pewnych politycznych potrzeb ruchów neonazistowskich.

pokolenia świadków zbrodni nazistowskich. Drugi to upadek reżimów komunistycznych w Europie Wschodniej i Środkowej oraz międzynarodowa tendencja do ponownego Negowanie Holocaustu rozwinęło się jako zjawisko i zyskało więcej uwagi w latach 1990, kiedy stało się bardziej rozpowszechnione. Prawdopodobnie kluczowe są tu dwa aspekty. Jeden to stopniowe zanikanie ego pisania tych fragmentów historii, które były wcześniej przez nie zatajane lub którymi manipulowano. Niektórzy z zaprzeczających Holocaustowi używają tego kontekstu w celu udawania niezależnych badaczy, którzy odkrywają ukryte dotychczas aspekty historii.

2

Głównym celem negowania Holocaustu jest zaprzeczanie historii Żydów cierpiących podczas wojny i wyśmiewanie jej. Negacjoniści chcą rehabilitować faszyzm poprzez zaprzeczanie jego przeszłości. Negowanie Holocaustu jest najbardziej skrajną formą antysemityzmu i pokazuje, jak funkcjonuje system ideologii antysemickiej. A zatem negowanie Holocaustu jest wynikiem klasycznego antysemityzmu. Jak pisze Ken Stern w swojej książce „Antisemitism Today”, „w negowaniu Holocaustu chodzi o Żydów, nie o Holocaust” (2006).

I Jakie są główne twierdzenia negacji Holocaustu?

Międzynarodowy ruch negowania Holocaustu używa kilku strategii i linii argumentacji. Używa różnych taktyk, od bezpośredniego zaprzeczania faktom nazistowskiego ludobójstwa do różnych form minimalizowania i trywializowania zbrodni nazistowskich.

Pierwszą, najbardziej skrajną taktyką jest kategoryczne negowanie faktu ludobójstwa Żydów, które według zaprzeczających po prostu nigdy nie miało miejsca i jest w całości sfabrykowaną historią w ich mniemaniu wymyśloną w interesie państwa Izrael i międzynarodowego spisku żydowskiego. Kwestionowane przez negacjonistów są szczególnie wszelkie dowody zabijania ludzi w komorach gazowych. Oczywiście tak skrajne twierdzenia negacjonistów Holocaustu można z łatwością obalić poprzez przytoczenie licznych świadectw ocalałych i świadków Holocaustu. Dlatego właśnie rewizjoniści przykładają wagę do podważania zeznań ocalałych, oskarżając ich wszystkich o kierowanie się własnym interesem lub o fałszowanie zeznań. Podobnie wielu negacjonistów Holocaustu energicznie dowodzi, że słynny pamiętnik Anne Frank jest fałszywy i rzekomo został napisany po wojnie.

Kiedy nie mogą odmówić przyznania, że Żydzi i inne ofiary nazizmu rzeczywiście umierali podczas II wojny światowej, rewizjoniści twierdzą, że liczba osób zabitych była w rzeczywistości o wiele mniejsza, niż się powszechnie uważa. Relacje dotyczące bestialstwa i masowego zabijania są uważane za przesadzone. Próbuje się minimalizować cierpienie i zniszczenie, które były wynikiem polityki nazistów w Europie. Rewizjoniści twierdzą, że przyczyną śmierci Żydów i innych był konflikt zbrojny i choroby, a nie zamierzona polityka ludobójstwa prowadzona przez Hitlera i jego szermierzów.

W końcu, aby bagatelizować i relatywizować nazistowskie zbrodnie, rewizjoniści próbują je w pewnym sensie usprawiedliwiać, twierdząc, że brutalność nazistów nie była gorsza niż rzekome okrucieństwa popełnione przez drugą stronę podczas II wojny światowej. Wykorzystuje się do tego głównie bombardowania Niemiec przez aliantów, zwłaszcza bombardowanie Drezna – posłowie miejscowego parlamentu z ekstremistycznej prawicowej Narodowo-Demokratycznej Partii Niemiec zastosowali nawet określenie „bombowy holocaust” w odniesieniu do bombardowania Drezna przez aliantów.

Rewizjoniści lubią przytaczać przykłady innych wydarzeń w światowej historii, by pokazywać, że brutalność jest „normalna” od wieków i naziści nie powinni być potępiani za używanie ostrych metod. Często wspominają o zbrodniach komunizmu i argumentują, że zbrodnie faszyzmu nie były wyjątkowe, a pod pewnymi względami wojna Hitlera mogła być postrzegana jako obrona „wartości europejskich” przed komunizmem.

Negowanie Holocaustu przybiera wiele postaci, niemniej często jest raczej ukryte niż otwarte. Subtelne formy negowania Holocaustu mogą objawiać się poprzez metody dyskursywne, takie jak znaki zapytania, używanie słów „pretendować”, „insynuować” itp. Obecnie, gdy otwarte negowanie na pewno nie jest wiarygodne, subtelne środki stają się coraz częstszą praktyką.

II Kim są główni propagatorzy negowania Holocaustu?

Pierwszymi negacjonistami Holocaustu byli sami naziści. Obecnie negowanie Holocaustu jest propagowane przez małą, ale mającą międzynarodowe powiązania grupę historyków-amatorów i działaczy politycznych. Międzynarodowy ruch negowania Holocaustu ma swoich liderów, jak: David Irving w Wielkiej Brytanii, David Duke i Artur Butz w Stanach Zjednoczonych, Robert Faurisson we Francji, Ernst Zündel w Kanadzie. Różnią się oni w szczegółach swoich poglądów rewizjonistycznych, ale wszyscy podzielają wyraźny antysemitki program polityczny oparty na pragnieniu rehabilitacji faszyzmu i promowaniu walki przeciwko „globalnemu spiskowi żydowskiemu”.

Negowanie Holocaustu jest ściśle powiązane z antysemityzmem. Ponieważ nie ma powszechnie przyjętej definicji antysemityzmu, właściwe będzie przedstawienie definicji, która będzie pasowała do naszego rozumienia tego terminu w kontekście zjawiska negowania Holocaustu:

Antysemityzm to nienawiść do Żydów skierowana przeciwko religii żydowskiej, Żydom jako ludziom lub też obecnie przeciwko państwu żydowskiemu. Antysemityzm często oskarża Żydów o konspirowanie w celu szkodenia nie-Żydom i często używany jest jako wytłumaczenie, dlaczego coś się nie udało. Wyrażany jest w mowie, piśmie, wizualnie oraz w działaniach i regularnie stosuje stereotypy.

Zródło: Stern, Kenneth. 2006. *Antisemitism Today: How It Is the Same, How It Is Different, and How to Fight it: American Jewish Committee*

Większość znanych negacjonistów Holocaustu ma silne powiązania z ruchami politycznymi o programach antydemokratycznych. Przykładem jest David Irving, który został określony przez sąd brytyjski jako „zaprzeczający Holocaustowi współpracownik skrajnej prawicy szerzącej neonazizm”. Inne przykłady znanych negacjonistów Holocaustu powiązanych z organizacjami politycznymi to: Nick Griffin, lider skrajnie prawicowej Brytyjskiej Partii Narodowej, czy David Duke, były przywódca Ku-Klux-Klanu. Jest oczywiste, że w tych przypadkach negowanie Holocaustu jest tylko elementem znacznie szerszego programu politycznego skierowanego przeciwko mniejszościom i przeciw demokracji jako takiej.

Nie wszyscy negacjoniści Holocaustu są prawicowymi ekstremistami. Niektórzy z nich, jak francuski filozof Roger Garaudy, byli powiązani ze skrajną lewicą, ale stopniowo przyswoili punkt widzenia antysemitkiej obsesji spiskowej.

Większość znanych negacjonistów Holocaustu ma silne powiązania z ruchami politycznymi o programach antydemokratycznych. Przykładem jest David Irving, który został określony przez sąd brytyjski jako „zaprzeczający Holocaustowi współpracownik skrajnej prawicy szerzącej neonazizm”. Inne przykłady znanych negacjonistów Holocaustu powiązanych z organizacjami politycznymi to: Nick Griffin, lider skrajnie prawicowej Brytyjskiej Partii Narodowej, czy David Duke, były przywódca Ku-Klux-Klanu. Jest oczywiste, że w tych przypadkach negowanie Holocaustu jest tylko elementem znacznie szerszego programu politycznego skierowanego przeciwko mniejszościom i przeciw demokracji jako takiej.

Nie wszyscy negacjoniści Holocaustu są prawicowymi ekstremistami. Niektórzy z nich, jak francuski filozof Roger Garaudy, byli powiązani ze skrajną lewicą, ale stopniowo przyswoili punkt widzenia antysemitkiej obsesji spiskowej.

Negacjoniści Holocaustu są generalnie wykluczani i potępiani przez główny nurt historyków i społeczność naukowców. Dotyczy to również Davida Irvinga, który był najbardziej „szanowanym” z rewizjonistów. Przegrał on szeroko opisywaną sprawę sądową w Londynie a następnie został aresztowany w Austrii za obrażanie pamięci ofiar Holocaustu.

Niemniej jednak negowanie Holocaustu niekiedy wywiera wpływ poza pozornie małym kręgiem związanym z wyżej wymienionymi osobami. Serią przemówień i oświadczeń prezydenta Iranu Mahmuda Ahmadineżada, który wielokrotnie podpisywał się pod twierdzeniami negacjonistów Holocaustu, to najbardziej znaczący przykład. Ahmadineżad na przemian kwestionował historyczny fakt Holocaustu i nawoływał do zniszczenia państwa żydowskiego. Międzynarodowa konferencja negacjonistów Holocaustu odbyła się w Teheranie w grudniu 2006 roku. Zobrazowała oficjalne zainteresowanie irańskiego rządu zagadnieniem negowania Holocaustu.

Negowanie Holocaustu występuje w formie „naukowej”, aby było traktowane poważnie. Przede wszystkim negacjoniści Holocaustu próbują przedstawić fakt Holocaustu jako sporny i dyskusyjny. Następnie usiłują przybierać pozę szanowanych konserwatywnych historyków i próbują pokazać, że mają akademickie kwalifikacje i wiedzę naukową (robi to na przykład Institute for Historical Review). Dla negacjonistów Holocaustu najważniejszym celem jest bycie postrzeganymi jako wiarygodni i rozsądni historycy.

Teksty wielu negacjonistów Holocaustu często zawierają dużą liczbę przypisów i słownictwa naukowego, aby wydawały się godne szacunku. **W ten sposób negacjoniści próbują rozpocząć dyskusje akademickie.** Tytuły naukowe używane są przez negacjonistów Holocaustu tam, gdzie to tylko możliwe. Nawet jeśli nie dotyczą dziedziny historii (na przykład jeden z głównych negacjonistów Arthur Butz jest profesorem inżynierii elektrycznej, a Robert Faurisson jest emerytowanym profesorem literatury). Największą pseudoakademicką instytucją negującą Holocaust jest Instytut Rewizji Historycznej (Institute for Historical Review) w Stanach Zjednoczonych. Szczególną wagę przykładu do quasi-naukowych form swoich publikacji i konferencji. Prywatny ukraiński uniwersytet Międzyregionalna Akademia Zarządzania Zasobami Ludzkimi (MAUP) jest kolejnym przykładem quasi-naukowej instytucji, która promowała negowanie Holocaustu.

III Umiejdzynarodowienie negacji Holocaustu - przykład Europy Środkowej i Wschodniej

Od lat 1990. negowanie Holocaustu ma miejsce również w Europie Środkowej i Wschodniej. W niektórych wschodnioeuropejskich krajach padło na wyraźnie podatny grunt. Podczas gdy na Zachodzie negacjoniści Holocaustu są uważani za postacie marginalne, w Europie Wschodniej mają oni czasem dostęp do głównego nurtu życia publicznego. Społeczeństwa wschodnioeuropejskie walczą o pogodzenie się ze swoją przeszłością i znalezienie nowych środków wyrazu narodowej pamięci zbiorowej. Stanowisko rewizjonistyczne pomaga im radzić sobie z poczuciem winy za ich

własną rolę podczas Holocaustu. Jak w filmie „Nasty Girl” kultura negacji może być dominująca, zwłaszcza w mniejszych, lokalnych społecznościach. Tym, którzy chcą odkrywać niewygodne fakty, nadaje się etykietkę „stwarzających problemy”.

Deborah Lipstadt opisuje wzrost negacji Holocaustu w postkomunistycznej Europie Wschodniej jako nieuniknione zjawisko spowodowane mieszaniną skrajnego nacjonalizmu oraz tradycyjnego antysemitckiego populizmu. Píše: „Jest prawdopodobne, że skoro Europa Wschodnia jest stale dręczona przez nacjonalistyczne i wewnętrzne konflikty, etniczne i polityczne grupy, które współdziałały w unicestwieniu Żydów, cofną się do... strategii minimalizacji” (Lipstadt D., 1993. *Denying the Holocaust. The Growing Assault on Truth and Memory: The Vidal Sassoon International Center for the Study of Antisemitism*). W Europie Wschodniej rewizjonistyczne podejście do Holocaustu wydaje się być w relacji ze specyficznym pojęciem ideału narodu, gdzie naród zdaje się znacznie bliższy etniczemu niż obywatelskiemu ideałowi.

Poprzez usuwanie Holocaustu z pamięci zbiorowej domorośli rewizjoniści chcą pisać historię od nowa. Wyraźne jest to na przykładzie dwóch sąsiadujących ze sobą krajów Europy Wschodniej – Rumunii i Mołdawii, gdzie kultura negacji Holocaustu zajmuje poczesne miejsce w akademickim dyskursie historycznym i wśród pewnej części socjopolitycznych elit. W pewnym zakresie zjawisko negowania Holocaustu zastępuje były komunistyczny i sowiecki paradygmat historii narodowej. Brak wiedzy na temat Holocaustu wśród szerszej publiczności ułatwia zadanie rewizjonistom.

Izraelski uczony Michael Shafir definiuje trzy formy negacji Holocaustu w Europie Wschodniej: negację otwartą, odwracającą i selektywną. Otwarte zaprzeczanie istnieniu Holocaustu jest w Europie Wschodniej rzadkie, ale nie bez znaczenia. Wspierane jest przez skrajny nacjonalizm i antysemityzm, a wyrażane jest głównie przez polityków. Zazwyczaj otwarcie negujący mają ścisłe powiązania z zachodnim ruchem negacjonistycznym i jego literaturą. Większość literatury negującej Holocaust w Europie Wschodniej i jej argumenty są w rzeczywistości importowane z Europy Zachodniej lub Ameryki Północnej. Negacja Holocaustu jest „importowana”, tzn. raczej jest skopiowana z międzynarodowych dyskursywnych strategii negujących, niż występuje jako oryginalne zjawisko z własnego ogródka.

Na przykład główni protagoniści negowania Holocaustu w Rumunii Ion Coja i Radu Theodoru są popierani przez francuskiego negacjonistę Roberta Faurissona. Były lider Słowackiej Partii Jedności Narodowej Stanislav Panis w wywiadzie dla norweskiej telewizji w 1992 roku powiedział, że dla nazistów byłaby „technicznie niemożliwa” eksterminacja sześciu milionów Żydów w obozach. Przywódca Wielkiej Partii Rumunii Tudor Vadim w 1994 roku powiedział, że został poinformowany, iż „angielscy i amerykańscy naukowcy spierają się o sam Holocaust, dostarczając dokumentacji i logicznych argumentów, że Niemcy nie mogli zagazować sześciu milionów Żydów, ponieważ jest to technicznie i fizycznie niemożliwe”. Jest to dokładnie powtórzona myśl francuskiego antysemity Roberta Faurissona.

źródło: Shafir, M. 2002. *Between Denial and “Comparative Trivialization”*. *Holocaust Negationism in Post-Communist East Central Europe*: Vidal Sassoon International Center for the Study of Antisemitism

Podczas gdy otwarta negacja odrzuca zaistnienie Holocaustu, zjawisko negacji odwracającej skupione jest na historycznych wrogach i mniejszościach narodowych. Negacjoniści używają takich strategii, jak: oskarżanie innych lub przenoszenie oskarżeń na innych (np. wyłącznie niemiecka odpowiedzialność za Holocaust i eksterminację Żydów), obrona siebie i pozytywna autoprezentacja, trywializacja i umniejszanie wagi oraz usprawiedliwianie. Negacja odwracająca jest obecna na przykład na Węgrzech w formie „przekształcania” kraju sprzymierzonego z nazistami w ofiarę Niemców.

Bardzo często negacjoniści Holocaustu przerzucają winę na samych Żydów. Na przykład Paul Goma, mieszkający we Francji historyk o besarabskim pochodzeniu, wydał książkę pt. „Czerwony tydzień: 28 czerwca - 3 lipca 1940, lub Żydzi a Besarabia”, która zniekształca Holocaust przez manipulowanie historią rządów sowieckich w Besarabii w latach 1940-41. Historyk twierdzi, że masakry Żydów były „jedynie” reakcją na żydowskie wsparcie reżimu sowieckiego i antynazistowskich partyzantów w czasie wojny. Usiłuje również dowodzić, że sami Żydzi są winni swej eksterminacji na terenie rumuńskich protektoratów w Besarabii (obecnie Mołdawia), Bukowinie, Transnistrii i południowej Ukrainie. Żydzi - piąta kolumna - mieli być w rzeczywistości podłym i wyrachowanym ludem: bandytów, złodziei i kryminalistów oraz agentów sowieckich, którzy donosili na rumuńskich patriotów i bezczęścili kościoły. Autor potępia Żydów, nadając im etykiety „komunistów”, „szpiegów”, „partyzantów” itp.

źródło: „Moldova” Annual Report 2003/2004, Stephen Roth Inst. for the Study of Contemporary Antisemitism & Racism

Trzecią formą negowania Holocaustu rozprzestrzenioną w Europie Wschodniej jest negacja selektywna. Nie zaprzecza, że Holocaust miał miejsce, ale wyłącza jakiegokolwiek uczestniczenie w nim przedstawicieli swojego narodu. Charakterystycznym przykładem jest tu usprawiedliwianie zbrodni rumuńskiego dyktatora Antonescu i jego armii w czasie II wojny światowej. Na przykład Gheorge Buzatu, nacjonalistyczny rumuński naukowiec, twierdzi, że w czasie II wojny światowej „nie było w Rumunii żadnego Holocaustu”, z wyjątkiem okupowanej przez Węgrów Transylwanii.

źródło: Shafir, M. 2002. *Between Denial and “Comparative Trivialization”*

Mając do czynienia z faktami na temat zabójstw, rumuńscy rewizjoniści uciekają się do wypaczania faktów i danych liczbowych. Na przykład wykorzystują to, że zabijanie odbywało się na miejscu, ofiary nie były zazwyczaj transportowane do obozów zagłady, zabójstwa były w dużej mierze „spontaniczne”, a zatem nie ma archiwalnej dokumentacji, którą można by porównać ze szczegółową archiwizacją ludobójstwa niemieckich nazistów. Niemniej jednak, jak pisze Elie Wiesel: „Choć nie było żadnych komór gazowych w Naddniestrzu, było tam wszystko inne: nie oszczędzono ani jednej gminy, wszystkie zostały zdziesiątkowane”. Według Wiesela, urodzonego w Rumunii Żyda, były to „zbrodnie, które w pewnym sensie były »bardziej okrutne«, bardziej dzikie przez to, że były mniej strukturalizowane w swej brutalności niż te dokonane przez Niemców”.

Cytowane: Ioanid, Radu. 2000. *Holocaust in Romania. Destruction of Jews & Gypsies Under Antonescu Regime, 1940-1944*

IV Prawne i naukowe reakcje na negowanie Holocaustu

W wielu krajach Europy negowanie Holocaustu jest prawnie zabronione i w rzeczywistości łatwo je piętnować. Wiele krajów ma też precyzyjne prawodawstwo przeciwko szerzeniu nienawiści etnicznej i rasowej. Międzynarodowe organizacje europejskie przyjęły rozporządzenia i podpisały umowy upamiętniające Holocaust i potępiające jego negowanie. Obejmuje to deklarację Stockholm International Forum on the Holocaust; deklaracje Parlamentu Europejskiego dotyczące pamięci Holocaustu, antysemityzmu i rasizmu; różnego rodzaju deklaracje OBWE (np. uchwała Permanent Council z 2004 roku, deklaracja z Berlina z 2004 roku, deklaracja z Cordoby z 2004 roku, deklaracja OSCE Parliamentary Assembly z Brukseli z 2006 roku, deklaracja z Bukaresztu z 2007 roku).

Wiele krajów, zwłaszcza w Europie Zachodniej, przyjęło różne podejście do negowania Holocaustu, w tym monitorowanie dyskursów negacji Holocaustu przez organizacje naukowe i pozarządowe, środki restrykcyjne takie jak grzywny, kary więzienia, a nawet deportacje. Poniżej kilka przykładów środków podjętych przeciwko negacjonistom Holocaustu, które zakończyły się sukcesem.

Proces Zündel

Ernst Zündel - mieszkający w Kanadzie Niemiec z pochodzenia - jest znany jako właściciel domu wydawniczego Samizdat Publications, który cieszy się złą sławą z powodu wydawania i rozpowszechniania materiałów negujących Holocaust. Jest również autorem książki pt. „The Hitler we loved and why”. Zündel propaguje pogląd, że świat jest kontrolowany przez międzynarodowy „spisek syjonistyczny”, który niszczy białą rasę. Zündel ma również stronę internetową, która upowszechnia jego antysemickie poglądy. W styczniu 2002 roku kanadyjski trybunał praw człowieka odkrył, że jego strona szerząca nienawiść narusza kanadyjską ustawę o prawach człowieka. Sąd nakazał Zündelowi, by ten zaprzestał publikowania treści szerzących nienawiść. W lutym 2003 roku został aresztowany w Stanach Zjednoczonych i deportowany do Kanady. W Kanadzie, zanim został deportowany do Niemiec, pozostawał w więzieniu do marca 2005 roku. W lutym 2007 roku w Niemczech Zündelowi przedstawiono 14 zarzutów oskarżenia na mocy niemieckich przepisów Volksverhetzung, które zakazują podżegania do nienawiści przeciwko mniejszościom narodowym, i został skazany na pięć lat więzienia.

Źródło: Jones, Adam. 2006. *Genocide. A Comprehensive Introduction*: Routledge

Proces Irvinga

W 1998 roku najbardziej znany z negacjonistów Holocaustu David Irving pozwał amerykańską uczoną Deborah Lipstadt i wydawnictwo Penguin, twierdząc, że zniesławili go w jej książce „Denying the Holocaust”. Wykorzystał liberalne prawo cywilne Wielkiej Brytanii, by złożyć wniosek o zniesławienie. W swej książce Lipstadt oskarżyła Irvinga o wprowadzanie w błąd, jeśli chodzi o dowody, oraz nazwała go między innymi „jednym z najbardziej niebezpiecznych rzeczników negacji Holocaustu”. Wskazała również na jego powiązania z osobami i organizacjami. Celem Davida Irvinga było uciszenie krytyki i szerokie rozpowszechnienie swych poglądów dzięki sprawie sądowej. Negacjoniści Holocaust odwołują się do wolności słowa w przypadku odmowy przedstawiania ich poglądów i dyskusowania o nich. W wyniku działania Lipstadt i innych historyków pozew Irvinga został oddalony. W listopadzie 2005 roku David Irving został aresztowany, gdy jechał do Austrii dać wykład dla skrajnie prawicowej grupy studentów. Został oskarżony o zaprzeczanie istnieniu komór gazowych w Auschwitz w swym przemówieniu i wywiadzie w Austrii w 1989 roku. Spędził rok w więzieniu, zanim wyszedł na wolność po wcześniejszym zwolnieniu.

Źródło: Jones, Adam. 2006. *Genocide. A Comprehensive Introduction*: Routledge

Sprawa Roberta Faurissona

Robert Faurisson, Francuz negujący Holocaust, został zawieszony w obowiązkach nauczyciela akademickiego i stanął przed sądem za zaprzeczanie istnieniu nazistowskich komór gazowych. W lipcu 1981 roku paryski sąd apelacyjny ogłosił, że jego słowa „wzbudzają w jego bardzo szerokiej publiczności uczucia pogardy, nienawiści i przemocy w stosunku do Żydów we Francji”.

Źródło: Jones, Adam. 2006. *Genocide. A Comprehensive Introduction*: Routledge

Nie ma tak wielu podobnych przykładów z Europy Wschodniej i Środkowej, ale nadal nie wszyscy negacjoniści Holocaustu pozostają bezkarni. I tak na przykład w 1999 roku Dariusz Ratajczak, popularny wykładowca Uniwersytetu Opolskiego, został zawieszony w następstwie protestów dotyczących jego książki „Niebezpieczne tematy”. W swej książce Ratajczak twierdził, że z powodów technicznych niemożliwe było zabijanie ludzi przez nazistów cyklonem B i że naziści nie mieli planów eksterminacji Żydów. Później Ratajczak został skazany przez sąd.

Źródło: „Poland” Annual Report 1998/99, Stephen Roth Institute for Study of Contemporary Antisemitism & Racism

Na Węgrzech postępowania sądowe zostały wszczęte przeciwko otwarciu negującym Holocaustu Albertowi Szabó i Istvanowi Gorkosowi, którzy twierdzili, że Holocaust był mistyfikacją. Obydwaj powiązani byli z amerykańskimi i austriackimi ruchami neonazistowskimi.

Źródło: Shafir, M. 2002. *Between Denial and “Comparative Trivialization”*

Co ważne, negowanie Holocaustu może być potępiane nie tylko środkami prawnymi, ale też na różne inne sposoby. Jak pisze Ken Stern, „przepisy nie wystarczą, by walczyć z negacją Holocaustu, która nie jest jedynie kwestią prawną, lecz raczej kulturową, polityczną i historyczną. Efektywna strategia wymaga podejścia wielopłaszczyznowego”

(Stern, Kenneth. 1999. *Holocaust Denial*: American Jewish Committee)

Na przykład w 2000 roku polskie wydanie przez firmę należącą do państwa biografii Hermanna Göringa autorstwa Davida Irvinga zostało powstrzymane dzięki wspólnym wysiłkom antyfaszystów ze Stowarzyszenia Nigdy Więcej i mediów.

Źródło: Never Again Association (PL)

W maju 2007 roku David Irving odwiedził Międzynarodowe Targi Książki w Warszawie. Celem wizyty była promocja jego książek, które kwestionują ważne fakty dotyczące Holocaustu, takie jak istnienie komór gazowych w obozie zagłady w Auschwitzu. W wyniku kampanii w mediach zainicjowanej przez Stowarzyszenie Nigdy Więcej Irving został natychmiast usunięty z Targów Książki przez organizatorów.

Źródło: Never Again Association (PL)

W Mołdawii grupa byłych więźniów getta: publicysta i krytyk muzyczny Efim Tcaci, naukowiec Efim Levit i poeta Anatol Gujel, założyła Antyfaszystowskie Przymierze Demokratyczne, którego głównym celem była walka z antysemityzmem i negowaniem Holocaustu na poziomach społecznym i naukowym. Opublikowali magazyn kwartalny „Nie zapomnimy”. Organizacje w innych krajach - takie jak Stowarzyszenie Nigdy Więcej w Polsce, Ludzie przeciwko Rasizmowi na Słowacji czy też Ruch przeciwko Nietolerancji w Hiszpanii - walczą z antysemityzmem i negacją Holocaustu poprzez publikowanie magazynów, monitorowanie szerzenia nienawiści w mediach i internecie.

Wiele krajów Europy Wschodniej wykonało ważne gesty w celu oficjalnego uznania faktów dotyczących Holocaustu w ostatnich latach. Wiele osób publicznych i naukowców - na przykład ocalały z Holocaustu i przywódca powstania w getcie warszawskim Marek Edelman w Polsce czy urodzony w Rumunii zdobywca Nagrody Nobla, ocalały z Holocaustu Elie Wiesel - wypowiada się otwarcie przeciwko negowaniu Holocaustu.

W wielu krajach na poziomie rządowym i pozarządowym zainicjowane zostały programy wspierające walkę przeciwko negacji Holocaustu.

Na przykład Muzeum Anne Frank w Holandii we współpracy ze swoimi organizacjami partnerskimi z Ukrainy wprowadza do szkół projekt nauczania o Holocaustu. W ramach tego projektu została zorganizowana specjalna wystawa dla młodych ludzi „Ukraina i Holocaust”.

Więcej informacji: www.annefrank.org

Międzynarodowa Szkoła Studiów Holocaustu w Yad Vashem opracowała zajęcia szkolne dla młodszych i starszych uczniów gimnazjum w celu promowania świadomości Holocaustu, a także rozwijania świadomości niebezpiecznego wzrostu antysemityzmu w Europie. Program przygotowany został w kilku językach i jest dostępny na stronie Yad Vashem: www1.yadvashem.org/education/antisemitism.html

Niemniej istnieje potrzeba ograniczenia pamięci selektywnej i wzrostu świadomości zarówno wśród politycznych elit, jak i na poziomie nauczania historii oraz mediów, żeby przywracać pamięć zbiorową i trudną prawdę na temat Holocaustu. Nowe „projekty pamięci” są konieczne do podtrzymywania społecznej i moralnej świadomości historii Holocaustu.

V Wazne kontakty i przydatne linki

American Jewish Committee

165 East 56th Street, New York, NY 10022, USA
phone: +310-2828080 ext. 307
mailings@ajc.org, www.ajc.org

Searchlight

PO Box 1576, Ilford IG5 ONG, Great Britain
phone +44-20-76818660, fax +44-20-76818650
editors@searchlightmagazine.com,
www.searchlightmagazine.com

The Vidal Sassoon International Center for the Study of Antisemitism

Hebrew University of Jerusalem
Mount Scopus, 91905 Jerusalem, Israel
phone +972-2-5882494, fax +972-2-5881002
saragr@savion.huji.ac.il,
http://sicsa.huji.ac.il/

Anti-Defamation League

PO Box 96226, Washington, DC 20090-6226, USA
adlmedia@adl.org, www.adl.org

Auschwitz-Birkenau State Museum in Oswiecim

ul. Więźniów Oświęcimia 20,
32-603 Oświęcim, Poland
phone +48-33-8448003, fax +48-33-8431934
muzeum@auschwitz.org.pl
www.auschwitz-muzeum.oswiecim.pl

Stephen Roth Institute for the Study of Contemporary Antisemitism and Racism

Gilman Building, Room 360, Tel Aviv University
POB 39040, Ramat Aviv, Tel Aviv 69978, Israel
phone 972-3-6408779, fax: 972-3-6408383
anti@post.tau.ac.il, www.tau.ac.il

Zajrzyj na: www.unitedagainstracism.org/pages/aboutab.htm by korzystać z bazy zawierającej wyszukiwarke ponad 4000 adresów europejskich organizacji i magazynów działających przeciwko rasizmowi, faszyzmowi, nacjonalizmowi oraz wspierających imigrantów i uchodźców.

VI Inicjatywa "Zjednoczeni Przeciwko Prawicowemu Ekstremizmowi"

Niniejsza broszura powstała w ramach projektu: „**Spółeczeństwo obywatelskie przeciwko prawicowemu ekstremizmowi - Tworzenie nowych długookresowych strategii dla NGO**”

- ARI Immigrant Association Rieti, Italy - www.ariweb.it
- DUHA - Rainbow Association, Czech Republic - www.duha.cz
- Kulturbüro Sachsen, Germany - www.kulturbuero-sachsen.de
- Movement Against Intolerance, Spain - www.movimientocontralaintolerancia.com
- MTP Oradea, Romania - www.mtporadea.ro
- Never Again Association, Poland - www.nigdywiecej.org
- Norwegian People's Aid, Norway - www.antirasisme.no
- People Against Racism, Slovakia - www.rasizmus.sk
- University of Venice, Master on Immigration Programme, Italy - www.unive.it/masterim

Główne informacje na temat projektu „Spółeczeństwo obywatelskie przeciwko prawicowemu ekstremizmowi”

Projekt ten powstał na bazie wieloletniego doświadczenia sieci UNITED w prowadzeniu kampanii antydyskryminacyjnych oraz głębokiej analizy obecnych trendów w europejskim społeczeństwie obywatelskim aktywnym w walce przeciwko prawicowemu ekstremizmowi, rasizmowi i dyskryminacji.

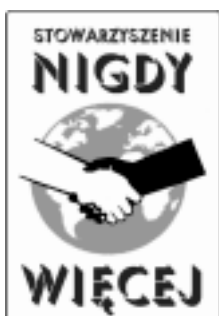
Doświadczenie pokazuje, że mimo ilościowej i jakościowej pracy wykonanej przez wiele organizacji aktywnych na tym polu wiele NGO ma niewielką wiedzę na temat demokratycznych instytucji i procesów. Niemniej jednak istnieją efektywne sposoby radzenia sobie z dyskryminacją na poziomie lokalnym i regionalnym poprzez strategie innowacyjne nieformalnego nauczania. Są również sposoby na to, by najlepszym poczynaniom nadać wymiar europejski.

Celem projektu jest stworzenie przestrzeni dla antyrasistowskiej edukacji dorosłych i sprawienie, żeby była wysokiej jakości i łatwo dostępna w całej Europie. Cele to: tworzenie sposobów wzmocnienia lokalnych grup i NGO aktywnych w dziedzinie edukacji antyrasistowskiej, szkolenie ich jako pomocników nauczania w edukacji antyrasistowskiej. Bezpośrednią grupą docelową projektu są aktywiści NGO. Ostatecznie projekt ma wykroczyć poza swoją grupę docelową NGO i objąć głównie pokrzywdzone grupy społeczeństwa, które mają mniejsze niż inni szanse na dostęp do edukacji w inny sposób. Główne pola przewidzianych działań obejmują: identyfikację, selekcję i szerzenie najlepszych praktyk w dziedzinie antyrasistowskiej, konferencje, warsztaty i kampanie, które docelowo przyniosą następujące efekty: publikacje, podręczniki, ulotki informacyjne, strony internetowe i inne materiały.

Czym jest UNITED?

UNITED na rzecz działań międzykulturowych jest europejską siecią przeciwko nacjonalizmowi, faszyzmowi, rasizmowi, wspierającą migrantów i uchodźców. Połączone w ramach UNITED jest ponad 560 organizacji o różnorodnym pochodzeniu, ze wszystkich krajów europejskich - pracują one razem na bazie wolontariatu. Ich wspólne działania są oparte na wzajemnym szacunku. UNITED jest i pozostanie niezależne od wszelkich partii politycznych, organizacji i państw, natomiast poszukuje aktywnej współpracy z innymi antyrasistowskimi inicjatywami w Europie. Poprzez sieć UNITED organizacje spotykają się ze sobą, pracują nad wspólnymi działaniami i dzielą się informacjami. Na konferencjach UNITED planuje się i omawia działania i kampanie na skalę ogólnoeuropejską. Organizacje o podobnym profilu odnajdują się nawzajem na takich konferencjach i pracują razem nad specyficznymi projektami czy tematami. Informacje pozyskiwane są od ponad 2000 organizacji, a mailingi docierają do ponad 2200 grup w Europie. Jeśli chcesz się zaangażować, przedyskutuj idee i cele sieci UNITED w obrębie swojej organizacji. Poinformuj nas o tym, że twoja organizacja chce się przyłączyć lub otrzymać informacje, i dodaj nas do listy mailingowej!

Czym jest Stowarzyszenie "NIGDY WIĘCEJ"?

Stowarzyszenie "NIGDY WIĘCEJ" powstało latem 1996 r. Naszą aktywność prowokuje polityka obojętności wobec narastającej fali nienawiści do innych narodów, odradzającej stare konflikty i szerzącej szowinizm, stosowana przez władze państwa polskiego oraz brak jednoznacznego sprzeciwu społecznego wobec tej sytuacji. Zmieniamy ten stan poprzez budowę społecznej grupy nacisku w celu eliminacji wszelkich zbrodniczych ideologii.

Realizacji naszych celów służą: działalność wydawnicza, współpraca ze środkami masowego przekazu, działalność edukacyjna i oświatowa, mobilizowanie na ich rzecz wszelkich osób i środowisk aktywnych na arenie społecznej, kulturalnej i politycznej.

Wydajemy kwartalnik "NIGDY WIĘCEJ", najpoważniejsze w Polsce pismo zajmujące się w ciekawy i w pełni profesjonalny sposób tematyką neofaszyzmu i przeciwstawiania się mu, jest ono wysoko cenione i życzliwie odbierane przez bardzo różnych czytelników.

*Autorka: Natalia Sineaeva-Pankowska,
Stowarzyszenie Nigdy Więcej (Polska), Helsińskie Zgromadzenie Obywateli (Mołdawia)*

Stowarzyszenie "NIGDY WIĘCEJ"

PO Box 6, 03-700 Warszawa 4 (prosimy załączyć kopertę i znaczek)

tel. 0601 360 835

e-mail: redakcja@nigdywiecej.org, www.nigdywiecej.org

konto: Stowarzyszenie "NIGDY WIĘCEJ"

PKO BP I Oddział Centrum, Warszawa

25 1020 1013 0000 0902 0129 5898

UNITED for Intercultural Action

European network against nationalism, racism, fascism and in support of migrants and refugees

Postbus 413 NL-1000 AK Amsterdam, Netherlands

phone +31-20-6834778, fax +31-20-6834582

info@unitedgainstracism.org, www.unitedgainstracism.org

Thematic leaflet no. 2, 2007

The European Union

Socrates
Grundtvig

Education and Culture

Informacje zawarte w niniejszym tekście niekoniecznie odzwierciedlają stanowisko lub opinie naszych sponsorów. Sponsorzy nie są odpowiedzialni za jakiegokolwiek wykorzystanie tego materiału.

Publikacja jest częścią projektu „Społeczeństwo obywatelskie przeciwko prawnicowemu ekstremizmowi” i możliwa była dzięki wsparciu programu Grundtvig Unii Europejskiej.